

**TALABALARNI PEDAGOGIK TA'LIM JARAYONIDA KONGRUENTLIK
SIFATLARINI RIVOJLANTIRISH METODIKASINI
TAKOMILLASHTIRISH
(BOSHLANG'ICH TA'LIM IXTISOSLIGI MISOLIDA)**

Kamalova Dilobar Tairovna

Shahrisabz davlat pedagogika instituti

Boshlang'ich ta'lim kafedrası o'qituvchisi

Kamalovadilobar@gmail.com

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada talabalarda kongruentlik sifatlarini rivojlantirishning ahamiyati haqida ma'lumotlar berilgan. Bundan tashqari kongruentlik sifatining o'zi ham tushuntirilgan. Maqolada tavsifiy metoddan foydalanilgan. Maqola oxirida xulosa mavjud.

***Kalit so'zlar:** kongruentlik, motivatsiya, "real Men", "ideal Men tushunchalari, depressiya, o'ziga ishonmaslik.*

Kongruentlik¹-bu muvofiqlik. Bundan shuni anglatadiki, o'qituvchi qanday bo'lsa, aynan shunday bo'lishi lozim. Bundan tashqari, u boshqa odamlarga bo'lgan munosabatini bilishi kerak. Bu shuningdek, uning haqiqiy his-tuyg'ularini qabul qilishini anglatadi. Bunday xislatli o'qituvchi, u o'z shogirdlari bilan muloqotda ochiq bo'ladi. U o'ziga yoqadigan narsaga qoyil qolishi va uni qiziqitirmaydigan mavzularda suhbatlar paytida zerikishi mumkin. U g'azablangan va sovuq yoki aksincha, sezgir yoki hamdard bo'lishi mumkin. U o'z his-tuyg'ularini o'zinikidek qabul qilganligi sababli, ularni o'quvchilariga bog'lash yoki ular ham xuddi

¹ Kongruent (lot. songruens) -mutanosib, mos keladigan, mos keluvchi (Chet el so'zlari lug'ati. M., Rus. yaz., 1989) yoki "Muvofiqlik" atamasi Karl Rojers tomonidan inson hayotidagi "ideal men", "Men" va "tajriba" o'rtasidagi muvofiqlikni tavsiflash uchun kiritilgan

shunday his qilishlarini talab qilishlari shart emas. U tirik inson, dastur talablarining shaxssiz timsoli yoki bilimlarni uzatish uchun uzatish kamari emas. U hamkasblari bilan bir xil sharoitda ishlab, talabalar bilan muloqot qilishda, ular uchun muvaffaqiyat va rivojlanish vaziyatini yaratishda o'zining mavjudligidan maqsadni aniq tushunadi. Bunday o'qituvchilar o'z kasbida uyg'unlik namunasi. ¹

Kongruentlikni boshlang'ich sinf o'qituvchilarida qanday rivojlantirish kerak va bu xususiyat nima uchun kerak, degan savollarga javob berish maqolaning dolzarb vazifasidir. Boshlang'ich sinf o'qituvchilariga ko'tarinki ruh, motivatsiya nihoyatda kerak hisoblanadi. Chunki pedagog o'qituvchilar ongida model, qolip hisoblanib, ulardan namuna olishadi. Bu sifatlarning poydevori ham kichik sinflarda yaratiladi.

Kongruentlik quyi darajasi sifatida o'ziga ishonmaslik, depressiya holatlarini sanashimiz mumkin. Bu holatlar o'qituvchining miyasida bloklar ketirib chiqaradi va kelajakda kasb tanlashda va hayotiy murakkab vaziyatlarda o'qituvchi qiynaladi.

Shaxs to'kisligini "real Men" va "ideal Men" o'rtasidagi kongruentlik ta'minlaydi. Ular o'rtasidagi nisbat birga yaqin bo'lishi lozim. Shaxs to'kisligi – o'z imkoniyatlarini to'liq ro'yobga chiqarayotgan shaxsning asosiy sifatidir. Tarbiya mazmuni va shaxs korreksiyasi uning to'kisligini ta'minlashdan iborat. To'kis shaxs, [birinchidan](#), o'z yaqinlari va do'stlari bilan qoniqarli psixologik aloqa o'rnatishga harakat qiladi, o'z his-tuyg'ularini oshkor qilishdan qo'rqmaydi, sir-sinoatlari hisobda mavjud [emasligi bilan ajralib turadi](#); ikkinchidan, aslida kim ekanini (real Men) va kim bo'lishini (ideal Men) [aniq biladi](#); uchinchidan, yangi tajribani o'zlashtirishga maksimal darajada ochiq va hayotni "ayni damda va shu yerda" qanday bo'lsa [shundayligicha qabul qiladi](#); to'rtinchidan, barcha odamzotga shartsiz ijobiy munosabatni namoyon qiladi; beshinchidan [boshqa odamlarni tushunishga](#), o'zida empatiyani rivojlantirishga, olamga o'zga odam nigohi bilan qarashga intiladi.

Har bir o'qituvchi talaba yoshlar bilan ishlaganda ularga qobiliyatsiz, omadsiz, baxtsiz insonlar bo'lmasligi balki shunchaki, o'z qobiliyatlarini namoyon qila

¹BO'LAJAKO'QITUVCHILARDAKONGRUENTLIKSIFATLARINISHAKLLANTIRISHNINGILMIYAHAMIYAT
ISardor Mirzayev.Maqola.

olmaydigan, o'zini «omadsiz» deb hisoblaydigan, baxtni his qila olmaydiganlar bo'lishini anglashga yordamlashish lozim. Hamma ham orzu qila olishi mumkin, lekin, uni maqsadga aylantira olish har bir insonning o'ziga va o'zligini anglashga bog'liqligi, eng muhimi har bir inson qanday yashash kerakligini bilishi emas balki, nima uchun yashayotganligini anglashdir. Ma'naviy yo'lda birinchi qadam o'ziga ishonch hosil qilishdir. Ishonch bo'lmasa, hech narsaga erishib bo'lmaydi. Shuning uchun ularga ichki ovozga ishonch, muvaffaqiyatsizlikdan qo'rqmaslik, o'zini-o'zi tinglay olish, o'ziga ishonish, boshqalar bilan raqobatlashmaslik kabi sifatlarni shakllantirish lozim.

Xulosa sifatida shuni aytishimiz mumkinki, kongruentlik sifati o'qituvchi uchun nihoyatda muhim sifat hisoblanib, u o'quvchilarni o'ziga ishonchini, qiyin vaziyatlardan chiqib ketish imkoniyatini beradi. Shuning uchun ham bu sifatni rivojlantirish metodikasi ishlab chiqilishi zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Карякин Ю.В. КОНГРУЭНТНОСТЬ КАК ХАРАКТЕРИСТИКА УЧЕБНОГО ПРОЦЕССА // Современные наукоемкие технологии. –2007. –№ 3. –С. 36-37;

2. Карякин Ю.В. Сантьягская теория познания как фактор перестройки образования/ Фундаментальные исследования 2/2005, с. 110-112. Международный симпозиум, 2004. Потаи (Тайланд).

3. Карякин Ю.В. Высшее образование: XXI век. Учебный процесс как предмет науки/ Научное обеспечение системы повышения квалификации кадров: Межвузовский сборник научных трудов. -Вып. 8/ Под. ред. Д.Ф.Ильясова. - Челябинск: Изд-во «Образование», 2005. С. 191-209.